

2. Gorb O., Dorohan-Pysarenko, L., Yehorova, O., Yasnolob, I., Doroshenko, A. (2022). Boston consulting group matrix: Opportunities for use in economic analysis. Scientific Horizons, 25(7), pp. 20-30.

3. Haradhan Kumar Mohajan (2018). An Analysis on BCG Growth Sharing Matrix. Noble International Journal of Business and Management Research, vol. 2, Issue 1. pp. 1-6.

4. Данілова Г.О. Стратегічний аналіз ПрАТ Жаданівський РМЗ «Агросільгосп»: курсова робота (2022). Миколаїв, 42 с.

Features of using the BCG matrix in strategic analysis of the enterprise

Burunsuz Kateryna

Ph.D., Associate Professor of Department of Accounting and Economic Analysis

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Mykolayiv, Ukraine

Abstract. Today, insufficient attention is paid to the use of the BCG matrix method in strategic analysis and planning of enterprise activities. The essence of the BCG matrix analysis method is considered. A portfolio analysis of strategic business divisions of the enterprise was carried out using the BCG matrix method.

Keywords: BCG matrix, strategic analysis, portfolio analysis.

УДК 314.1:330.3

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Вдовиченко Л.Ю.

кандидатка економічних наук,

доцентка кафедри економічної політики та безпеки

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Миколаїв, Україна

larysa.vdovychenko@nuos.edu.ua

Анотація. Досліджено демографічну ситуацію в Україні у довоєнний, воєнний та повоєнний періоди. Доведено, що робоча сила є важливим, але не ключовим чинником економічного розвитку країни. Розглянуто альтернативні шляхи компенсації існуючого в Україні дефіциту робочої сили. Надано рекомендації щодо розв'язання ситуації з демографічною ситуацією в Україні у повоєнний період.

Ключові слова: демографія, економіка, відновлення України.

Вступна частина. Важливий фактор розвитку суспільства – демографічний, який відображає структуру і чисельність населення з одного боку, та з іншого є чинником матеріального виробництва.

Всупереч розповсюдженій думці щодо тенденцій зменшення населення України за останні десятиліття слід зауважити, що загальний приріст населення в нашій країні почав скорочуватися ще на початку 60-х років XX століття: у 1960 році загальний приріст населення становив 628,4 тис. осіб, в 1965 році – 415,6 тис. осіб, у 1979 році – 200 тис. осіб, у 1986-1987 роках – 230 тис. чол. З 1991 року в Україні маємо природне скорочення населення [1].

Мета роботи: дослідження демографічної ситуації в Україні як основи економічного розвитку у повоєнний період.

Основна частина. Демографія та економіка крокують пліч-о-пліч. Інвесторам треба стабільність, позитивні демографічні дані та прогнози. Отже, демографічна ситуація – один із основних маркерів прийняття рішення щодо інвестування в країну. Крім того, війна на території України сприяла стрімкому відтоку працездатного населення. Так, за даними звіту Фонду народонаселення ООН, в Україні станом на 2023 рік проживає 36,7 млн осіб [2] (рис. 1), а з початку повномасштабного вторгнення за межі України виїхало до 8 млн. біженців. При цьому експерти припускають, що частка незворотних мігрантів буде близько 50%, а сукупний обсяг економічної шкоди, пов'язаної з людськими втратами, становитиме 348,5 млрд грн або 6,3% ВВП [3]. Згідно з дослідженням Центру економічної стратегії [4], за різними сценаріями за кордоном може залишитися така кількість громадян: 1) оптимістичний сценарій: 861 тис. (дорослих – 405 тис., дітей – 456 тис.); 2) середній сценарій: 1,77 млн (дорослих – 841 тис., дітей – 925 тис.); 3) песимістичний сценарій: 2,67 млн (дорослих – 1,28 млн, дітей – 1,39 млн).

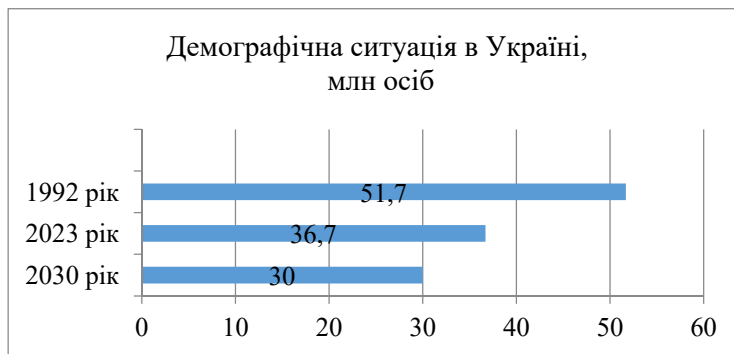

Рис. 1. Демографічна ситуація в Україні та прогноз на майбутнє

Джерело: створено за даними Державної служби статистики України, Фонду народонаселення ООН, Інституту демографії та соціальних досліджень

Робоча сила, звісно, важливий чинник, але не ключовий, оскільки у світі наразі головними стають капітал та технології. Порівняємо дві моделі умовного бізнесу: 1) виробництво передбачає наявність численних дешевих працівників і, відповідно, відтік робочих рук обертається для такого підприємства трагедією; 2) бізнес стає високотехнологічним, завдяки чому замість 50 осіб на виробництві потрібно лише двоє. Така компанія не тільки адаптується до ситуації, а й здатна запропонувати двом працівникам гідні зарплати, заради яких мігранти будуть готові повертатися до України.

Отже, подібна технологічна модернізація та створення робочих місць з конкурентним рівнем оплати праці, очевидно, стане викликом для українського бізнесу на етапі відновлення нашої країни.

Для повернення українських мігрантів вкрай необхідним виступає проведення державної політики, спрямованої на створення економічних стимулів, а саме: відновлення зруйнованих інфраструктури та житла; створення програм перекваліфікації та працевлаштування у «безпечних» регіонах; проведення структурних реформ, які забезпечують довгострокове зростання доходів та рівня життя в Україні.

Альтернативним шляхом компенсації дефіциту робочої сили може стати теоретично залучення до роботи в Україні мігрантів з інших країн. Тому Україні доведеться стати максимально інклюзивною, щоб залучити якнайбільше людей. Залучити будь-якими засобами – ліберальними внутрішніми порядками, легкістю працевлаштування та ведення бізнесу, комфортними умовами життя. Проте у розв'язанні демографічних проблем, передусім об'єму пропозиції робочої сили, за рахунок зовнішньої міграції можливо очікувати дуже серйозних негативних ризиків. Дослідженнями проблем зовнішньої міграції протягом багатьох років серйозно займаються науковці в Інституті демографії і соціальних досліджень ім. М. Птухи

НАН України. Наукові працівники цього академічного інституту під керівництвом академіка НАН України Е. Лібанової констатують, що «представники азійських та африканських етносів уже виявляють бажання іммігрувати до України (в більшості країн Азії та Африки рівень життя населення все-таки значно нижчий, ніж у нас). Але за значних масштабів міграції можуть виникнути небезпека порушення єдності та внутрішньої рівноваги суспільства, складнощі взаємної адаптації корінного і прибулого населення, фактично може бути втрачена етнокультурна унікальність України» [5].

Важливо відзначити, що демографічна проблема в Україні виникла не у зв'язку з війною, а набагато раніше. Причиною міграції було незадоволення тих, хто залишив Україну у довоєнний період, станом наступних важливих складових способу життя: рівень доходів; робота; системи охорони здоров'я та освіти; безпека; соціальне життя та дозвілля; дотримання прав; екологія тощо.

В ході війни, яка триває, населення України ще більше скоротилося. Наразі у нашій країні присутні всі елементи, які можуть спричинити демографічну катастрофу: додаткова смертність через війну, величезні внутрішні переміщення, зростання еміграції (біженці), менша народжуваність.

Таким чином, на нашу думку, у повоєнний період в Україні державі слід впроваджувати наступні заходи:

1. Реалізація програми з трансформації ідеології на користь народжуваності.
2. Запуск глобального рекрутингу на запрошення необхідних кадрів з усього світу.

Звісно, в основі запровадження цих заходів має лежати стратегія розвитку нашої країни на найближчі 50-100 років, а вже на її базі кожен регіон України набуде свого регіонального плану розвитку, виходячи з місцевої специфіки, природних ресурсів та можливостей.

Важливо також розуміти, що вплив кількості населення на зростання економіки – явище не лінійне, а дуже комплексне, значно більшою мірою, ніж може здаватися. Для створення позитивного ефекту від збільшення населення темпи прийняття необхідних заходів, направлених на економічний розвиток країни, повинні випереджати кількісні показники зростання населення. Щоб населення, що збільшується, було не обтяжувачем для економіки, а фактором розвитку, економічна система держави повинна створювати необхідні передумови для того, щоб кожен наступний народжений міг проявити себе найбільш ефективним чином.

Висновки. У зв'язку зі змінами в структурі економік в XXI столітті істотно зростає цінність якісного людського ресурсу (капіталу), водночас в Україні вже довгий час триває демографічна криза. Задекларовані і прийняті в минулому програми для її вирішення або хоча б пом'якшення не дали значного очікуваного результату. Отже, тільки розумна і цілеспрямована державна політика може значно змінити траєкторію нашого розвитку. Необхідно розробити і втілити в життя низку програм з покращення всіх складових демографічної динаміки населення – народжуваності, смертності та зовнішньої міграції, а питання щодо залучення працездатного населення за рахунок зовнішньої міграції для розв'язання проблеми з трудовими ресурсами потребує вкрай виваженого і обережного підходу.

Література

- [1] Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- [2] State of World Population report 2023. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/swop2023-english-230329-web_5.pdf.
- [3] Демографічна криза в Україні. URL: <https://focus.ua/economics/561008-demograficheskij-kризis-skolko-lyudej-ostallos-v-ukraine-i-hto-ih-zhdet>.
- [4] Офіційний сайт Центру економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua/>.
- [5] Демографічні чинники післявоєнного відновлення нашої країни. URL: <http://www.golos.com.ua/article/364400>.

DEMOGRAPHIC SITUATION IN UKRAINE: WAYS TO OVERCOME IN THE POST-WAR PERIOD

Larysa Yuryivna Vdovychenko

Associate Professor of Department of Economic Policy and Security, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Nikolaev, Ukraine

Abstract. The demographic situation in Ukraine in the pre-war, war and post-war periods is studied. It has been proven that the labor force is an important, but not a key factor in the country's economic development. Alternative ways of compensating for the labor shortage existing in Ukraine were considered. Recommendations are given for solving the situation with the demographic situation in Ukraine in the post-war period.

Key words: demography, economy, restoration of Ukraine.

УДК 330:355/359

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Дюндін В. Д.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки Херсонського навчально-наукового інституту

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Херсон, Україна

dyundinvd@gmail.com

Анотація. Розглянуто необхідність державної підтримки малого бізнесу в сучасних умовах. Проаналізовано деякі особливості підприємницької діяльності. Наголошено на необхідності активізації держави в напрямку регулювання діяльності суб'єктів ринку.

Ключові слова. Державне регулювання. Малий бізнес. Підприємницька діяльність. Національна безпека.

Державне регулювання економічних процесів передбачає вжиття певних законодавчих, виконавчих та контролюючих заходів для досягнення певних цілей та завдань на макро- та мікрорівнях. В умовах ринкових відносин суб'єкти господарювання не завжди здатні самостійно забезпечувати вирішення низки питань у сфері захисту приватної власності, сегментації ринків, соціально-економічних проблем, безпеки держави тощо. У зв'язку з цим необхідне втручання державного механізму в діяльність різних ринкових структур для розвитку економіки, зокрема підприємництва, та підтримки належного рівня конкуренції та зайнятості населення.

Важливість і необхідність не тільки регулювання, а й підтримки підприємництва на державному рівні особливо гостро виходить на перший план у важких умовах господарювання під час військового становища. Малий бізнес відіграє особливу роль в економіці, з одного боку, залучаючи вільну робочу силу, з іншого, підтримуючи державу виплатами податків та різноманітних платежів, виробленою продукцією та послугами.

Зі сказаним вище і пов'язана актуальність розгляду питань взаємодії держави та сфери підприємництва.

Метою роботи є розгляд пріоритетних питань взаємодії держави та сфери підприємницької діяльності, взаємозалежність їх ефективного співіснування.

Підприємницька діяльність схильна до впливу як об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх факторів, так і форс-мажорних подій (стихійні лиха, пандемія, війна). На нашу